

Zenon Grocholewski

"Compendio di sessuologia", Giacomo Santori, Saluzzo 1972 : [recenzja]

Prawo Kanoniczne : kwartalnik prawno-historyczny 18/1-2, 311-313

1975

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

stronach (207—213). Nie uwzględniono wielu komentarzy, które na ten temat uprzednio się ukazały. Kompletnie błędnie odczytał A. artykuł VI MP, twierdząc, że kobieta może spełniać funkcję asesora i audytora (s. 211), co jest nieprawdą. Poza tym nie brak innych nieścisłości.

Choć cała ta książka, wg intencji Autora, chce być jakimś komentarzem do MP *Causas matrimoniales*, to jednak jest z nim jedynie bardzo luźno związana. Z punktu widzenia naukowego nic nie wnosi. Może być jedynie określona jako popularno-naukowa, lecz i do jako takiej odnoszą się wyżej wymienione zastrzeżenia. Pewną użyteczność praktyczną przedstawia zebranie razem pewnej ilości maksym orzecznictwa sądowego z ostatnich lat wraz z dość dobrym indeksem analitycznym.

Ks. Zenon Grocholewski

GIACOMO SANTORI, Compendio di sessuologia, IV Edizione, Saluzzo (Edizioni Minerva Medica) 1972, ss. 587.

Do niełatwych spraw w sądach kościelnych należą procesy o orzeczenie nieważności małżeństwa z powodu niemocy płciowej (impotencji). Samo już pojęcie tej niemocy należy w nauce prawa kanonicznego do kwestii bardzo skomplikowanych i dyskutowanych. Pominąwszy jednak to, i założywszy, że sąd kościelny trzyma się doktryny wypracowanej w tej materii przez orzecznictwo Roty Rzymskiej, niemałą trudność stanowią przedstawione wyniki badań lekarskich, na których koniecznie trzeba się oprzeć. Sędzia, adwokat czy obrońca wężła spotyka się tutaj z bardzo specjalistyczną terminologią i w ogóle z niełatwą dyscypliną wiedzy medycznej. Mimo to musi w konkretnym wypadku ocenić wartość orzeczeń biegłych z punktu widzenia przydatności tych orzeczeń dla udowodnienia niemocy płciowej w znaczeniu prawa kanonicznego. Poza tym bezdyskusyjną jest potrzeba oparcia się w tej dziedzinie na najnowszych zdobyczach medycyny i sięgania do literatury najbardziej autorytatywnej. Z tych to racji chyba nie bez sensu jest wskazanie niniejszego kompendium seksuologii na łamach pisma kanonistycznego.

Omawiana książka przeznaczona jest w zasadzie dla lekarzy-praktyków. Ma ona, wg. pragnienia Autora, stanowić uzupełnienie studiów uniwersyteckich i pouniwersyteckich przez systematyczne przedstawienie materii. Autor wystrzega się płytkiej popularyzacji; opiera się na najnowszych osiągnięciach wiedzy i bogatym doświadczeniu. Całość pracy składa się z dwóch części: Pierwsza część (ss. 1—226) dotyczy

aspektów normalnych życia seksualnego; toteż wychodząc ze studium rozwoju embriologicznego i anatomii dotyczącej sfery płciowej człowieka, A. zatrzymuje się szerzej nad rozważaniem fizjologii seksualnej. W drugiej części natomiast (ss. 227—555) zajmuje się A. patologią seksualną, a więc zaburzeniami wrodzonymi (także obojnactwem) i nabytymi narządów płciowych, zaburzeniami hormonalnymi, zaburzeniami funkcjonalnymi mężczyzny, obojętnością płciową kobiety, dyspareunią i pochwicą (Vaginismus), bezpłodnością, stanami hiperseksualnymi, zбочeniami seksualnymi a zwłaszcza homoseksualizmem. Na końcu (ss. 557—586) znajdujemy wskazaną najnowszą bibliografię na poszczególne tematy i indeks analityczny.

Jest rzeczą godną podkreślenia, że A. stara się rozważać problemy seksualne mając na uwadze całego człowieka w swej strukturze psycho-fizycznej; widzi w nim jednostkę, ale zwłaszcza część składową pary małżeńskiej; wyrzeka się jednostronnych spojrzeń i uwzględnia także aspekty psychologiczne, pedagogiczne, społeczne i etyczne.

Obecne, czwarte wydanie tej książki różni się od poprzednich tym, że A. uprościł trochę tekst gdy chodzi o wiadomości zbyt akademickie, przede wszystkim odnoszące się do anatomii, natomiast rozszerzył te części, które interesują szersze grono czytelników, zwłaszcza problem regulacji urodzin. Poza tym A. starał się uwzględnić dokonany w międzyczasie postęp wiedzy medycznej w omawianej materii.

Nie jestem kompetentny by oceniać tę pracę z punktu widzenia nauki medycznej, zresztą nie taki jest cel tej recenzji, lecz chciałbym podkreślić te faktory omawianej książki, które mają znaczenie dla kanonisty przy doborze użytecznej lektury medycznej: 1. Autor, prof. Jakub Santori, jest wybitnym naukowcem w swej dziedzinie, jest docentem kliniki dermosifilopatycznej Uniwersytetu Rzymskiego, dyrektorem Włoskiego Centrum Seksuologii, redaktorem naczelnym czasopisma „Sessuologia”, ekspertem dla Roty Rzymskiej, ma też wykłady na „Cursus renovationis canonicae pro iudicibus” organizowanym przez Uniwersytet Gregoriański w Rzymie, poza tym jest praktykującym lekarzem; 2. omawiana książka jest owocem Jego długoletnich studiów i praktyki lekarskiej; poprzednie jej wydania cieszyły się powszechnym uznaniem wśród fachowców, czego dowodzi też czwarte już wydanie (pierwsze ukazało się w r. 1957); 3. książka ta zawiera bardzo dużo cennych wiadomości, użytecznych przy rozpatrywaniu spraw małżeńskich dotyczących niemocy płciowej; 4. nie bez znaczenia są także jej cechy, wyżej już podkreślone. Wszystkie te elementy wskazują na wielką przydatność tej pracy dla kanonisty pracującego w sądzie kościelnym.

Oczywiście, dla uniknięcia nieporozumień przy czytaniu tego rodzaju lektury, trzeba pamiętać, że to samo wyrażenie może mieć inne znaczenie w ustach lekarza, inne zaś w literaturze kanonistycznej; np. to co lekarze nazywają niepłodnością (sterilitas) dla kanonisty oznaczać może czasem niemoc płciową (impotentis); to co lekarze określają jako

„impotentia generandi” dla kanonisty oznaczać będzie czasem „impotentia coeundi”; lekarze mówiąc o jądrach mają na myśli tylko tę część, która nazywa się „didymus”, natomiast w literaturze kanonistycznej słowo jądro (testiculus) odnosi się często także do najądrza (epididymus).

Ks. Zenon Grocholewski

Encyklopedia Katolicka, wydana przez Katolicki Uniwersytet Lubelski, tom I (Alfa i Omega — Baptyści), pod redakcją ks. Feliksa Gryglewicza, ks. Romualda Łukaszyka i Zygmunta Sułkowskiego, Lublin 1973, str. XVII + 44 + 1311 + nlb 2.

Ukazał się długo oczekiwany pierwszy tom *Encyklopedii Katolickiej*, opracowany i wydany przez Towarzystwo Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, złożony i wydrukowany w drukarni „Pallotinum” w Poznaniu. Naczelna Redakcja *Encyklopedii Katolickiej* złożona jest z pięciu osób: ks. W. Granat, ks. F. Gryglewicz, O. M. Krąpiec, ks. R. Łukaszyk, p. Z. Sułkowski. Ze wstępnych stron EK dowiadujemy się, że całość materiału naukowego podzielono na 42 „Działy Redakcyjne”, z których każdy ma własnego redaktora. Nad przygotowaniem wydawnictwa pracuje nadto zespół merytoryczno-leksykograficzny, zespół leksykograficzno-adiustacyjny, zespół korektorski oraz zespół opracowania graficznego. Sekretarzem naukowym EK jest ks. dr Romuald Łukaszyk. Pierwszy tom opracowywało 449 autorów, a konsultowano się 41 specjalistów. Podano faksymile słowa wstępnego, jakie do *Encyklopedii* wystosował ks. Kardynał Prymas Wyszyński. Wyrzcił on powszechne zaufanie, jakie towarzyszy ukazaniu się nowej encyklopedii, korzystającej „z powagi nauki Kościoła”.

Omawiany tom EK został oddany do druku w Roku Nauki Polskiej, w 100 lat od wydania pierwszego tomu *Encyklopedii kościelnej* księdza Nowodworskiego. Skoro się rozważy, że ta pierwsza polska encyklopedia wychodziła (uwzględniając 20 letnią przerwę) przez 56 lat, a *Podręczna Encyklopedia Kościelna* ukazywała się w Warszawie od r. 1904 do 1916, to pierwszym odruchowym życzeniem czytelnika w średnim wieku, który bierze do ręki pierwszy tom EK jest to, by doczekał się ostatniego.

Gdy chodzi o tego typu wydawnictwa w świecie, to po II wojnie światowej ukazała się włoska *Enciclopedia cattolica* w 12 tomach dużego formatu — Città del Vaticano 1949—1954, bogato ilustrowana; holenderska *De Katholieke Encyclopaedie* — 26 tomów, Amsterdam 1949—1955; niemiecka *Lexikon für Theologie und Kirche*, wydanie powojenne w 11 tomach, Freiburg 1957—1964, oraz amerykańska *New Catholic Encyclopedia* w 16 tomach, Washington 1967.

Pierwszy tom polskiej EK wydany został na białym, gładkim papie-